

A gyógyszerellátás helyzete Szabolcs-Szatmár megyében

HORVÁTH TIBOR FŐGYÓGYSZERÉSZ, RITLI JÁNOS GYÓGYSZERTÁRVEZETŐ

A szerzők beszámolnak a Szabolcs-Szatmár Megyei Gyógyszertári Központ megalakulásáról, szervezeti felépítéséről, személyi összetételéről, a gyógyszertárak állapotáról, eredményeikről és gondjaikról, valamint a MGYT Szabolcs-Szatmár Megyei Szervezetének életéről. A számszerű adatokkal alátámasztott anyag a maga valóságában őszintén feltárja azokat a problémákat, melyek Szabolcs-Szatmár megyében különösen és egyedi módon jelennek meg a megye gyógyszerellátásában, tükrözi azt a törekvést, hogy az országos állagtól — egyes vonatkozásokban — mutakozó elmaradást a lehetőségekhez képest csökkentésék, illetve megszüntessék.

*

Központunk megalakulása

A vállalati alapítólevél szerint 1950. augusztus 1-én hozták létre Szabolcs-Szatmár megyében is a gyógyszertári központot, ill. az ezt megelőző állami vállalatot. Ekkor 66 gyógyszertár működött a megye területén. A patikák túlnyomó többségének műszaki állaga és felszereltsége nem megfelelő, területi eloszlásuk csak éppen elfogadható volt. A II. világháború után újonnan kialakult Szabolcs-Szatmár megyéhez Bereg és Szatmár vármegye gyógyszertárral rosszul ellátott perifériáit csatolták. Vasút- és úthálózata fejletlen volt és a megye az ország gazdasági, szellemi centrumától már ezért is nagyon távol esett. A rossz minőségű, homokos, lápos, belvizes földnek sok embert kellett eltartani, hiszen iparról szinte nem is beszélhettünk. „Erdőháton-Nyíren” az országos átlagnál is nehezebb körülmények között éltek az emberek. Az elmaradott társadalmi, gazdasági helyzetből adódóan az egészségügyi kultúra is elmaradott volt. A gyógyszertárak állapota nem nagyon különbözött a környező lakóházakétól. A patikák és a hozzátartozó lakások zöme vályogból épült, földes, komfort nélküli. 1950-ben csak 3 patikában volt vezetékves víz. Nagy feladat várt a megalakuló vállalatra, melynek telephelyeül a Nyíregyháza centrumában lévő Felszabadulás út 3. szám alatt lévő épületet jelölték ki.

Az épület egy részében patika működött, más részében ideiglenes lakásokat alakítottak ki. Az épület mellett állt a híres „Magyar Korona” patika, mely 1842-től *Benczur Vilmos* gyógyszerész tulajdona volt, s e házban született 1844-ben *Benczur Gyula*, a neves festő. Az épületet a II. világháborúban bombatalálat érte, kiégett. Az épületet le kellett bontani, ezért a patikát a szomszédos épületbe költöztették. 1950-ig közforgalmú gyógyszertárként működött, majd a vállalat megalakulásával itt alakították ki az irodahelyiségeket. Később az egész épületcsoportot a Gyógyszertári Központ vette használatba. Az emeleten helyezkedtek el az irodák, a földszinten, az udvari részen a raktárak, karbantartó részlegek, szociális helyiségek. A gyógyszerforgalom növekedésével a raktárak befogadóképessége nem tudott lépést tartani. Fokozta a raktározási gondokat, hogy a terület zártsága miatt nagyobb arányú bővítésre nem volt lehetőség. A társadalombiztosítás kiszélesítésével megnövekvő forgalom miatt a megfelelő szintű gyógyszerellátást csak nagy nehézségek árán lehetett biztosítani.

Az új Központ

A hetvenes évek elején halaszthatatlanná vált egy új központi épület létesítése. A raktározási gondokat látva felügyeleti szerveink is támogatták ezirányú tervünket. A „Nyírterv” három helyet javasolt az új központi épület létesítésére. Gazdaságossági és más szempontokat figyelembe véve végül Nyíregyháza északi részén, közvetlenül a Sóstói erdő melletti közel 2 ha. nagyságú területen — a kijelölés után egy évvel — 1972-ben kezdődött meg az építkezés. Első ütemben a műhely és a garázsos rész készült el. 1974-ben költözött ki a karbantartó részleg. A második ütemben épült fel az irodaépület és a központi gyógyszerraktár. A beruházási költség 74 millió forint volt. Ebből 20 millió forint adókedvezményes támogatási kölcsön, 20 millió forint bankkölcsön, a többi saját erő.

A *Gajdos Zoltán* építész által tervezett Nívó-díjas épületet 1979. december 21-én vették birtokba a Központ dolgozói. Nagymértékben javultak a munka feltételei a Központ előző épületéhez viszonyítva. Az irodák tágasak, barátságosak, a raktárakban megszűnt a zsúfoltság. Az irodaszárny első emeleti részén található a tiszalöki „Szarvas” patika szépen restaurált késői biedermeier—neobarrokk stílusú, diófából készült bútorzata. korabeli gyógyszertári eszközökkel. E berendezések között, ezekkel az eszközökkel egykoron két világhírű patikus dolgozott: *Kabay János* és *Csontváry Kosztka Tivadár*.

Már a terület kijelölésekor gondoltak a Központ vezetői a bővítés, a továbbfejlesztés lehetőségének megteremtésére. Az utcafronton lévő irodaépülettel párhuzamosan a laboratóriumi szárny is megépíthető. Az építés megkezdését a nehéz gazdasági helyzet hátráltatja.

Szervezeti felépítés

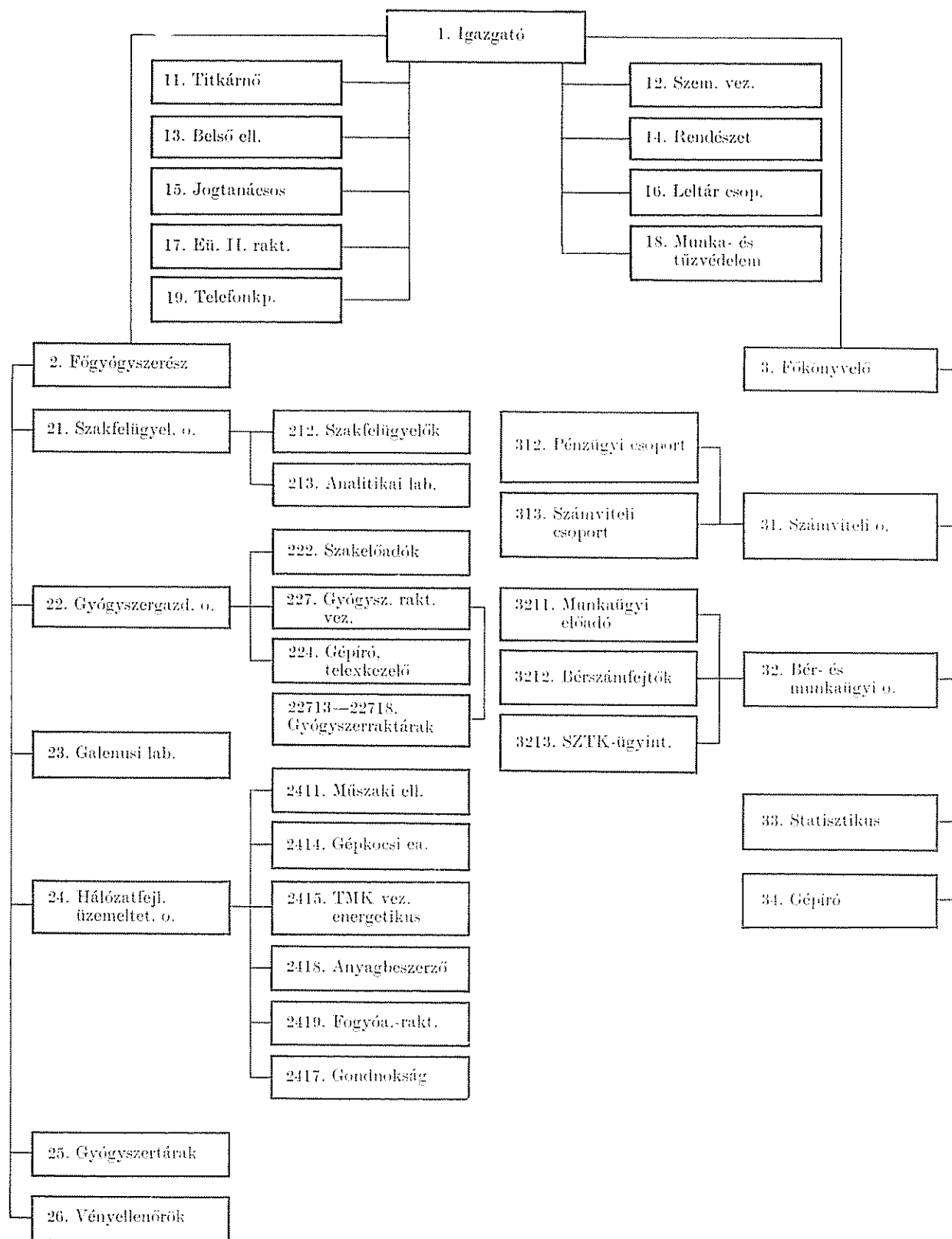
A több mint ezer dolgozót foglalkoztató Központ szervezeti felépítését az *I. táblázat* mutatja. A szervezeti felépítés egyszerű, áttekinthető: egy osztály többféle feladatot lát el.

Létszám, bér alakulása, munkacsoportok

Központunk 1984. évi átlagos állományi létszáma 962 fő, az 1978. évi 862 fővel szemben. Az átlagos állományi létszám ebben az időszakban 11,16%-kal emelkedett, a forgalom növekedése ezzel szemben 52,5%-os. A *II. táblázat* adatait vizsgálva kitűnik, hogy növekvő asszisztensi létszám

Szabolcs-Szatmár megyei Gyógyszertári Központ szervezeti felépítése

1. táblázat

mellett a gyógyszerészek száma az 1978. évi 140 főről 1984-re mindössze 146-ra nőtt. Ez csak 4,29%-os emelkedés. Központunk vezetősége az utóbbi években minden tőle telhetőt megtesz

azért, hogy a megyébe pályázó gyógyszerészek megtalálják számításukat és letelepedjenek. Évente egyre több gyógyszerészhallgatóval kötnek társadalmi tanulmányi ösztöndíj szerződést. A megye

gimnáziumaiban a gyógyszerészi pályát népszerűsítő előadásokat tartanak. A fiatalok lakásgondjainak enyhítésére lakásépítési alapot képeztek és bérlőkijelölési jogot is vásároltak. A kezdő gyógyszerészek fizetése az országos átlagnál magasabb. A vidéken letelepedő gyógyszerészek 30 000 Ft lakásberendezési kölcsönt igényelhetnek. Egyedülállókat kedvezményes szálláslehetőségek várják a megyében. A Szabolcs-Szatmár megyei Tanács Egészségügyi Osztálya 15 000 Ft-os egyszeri letelepedési segílyt adhat a megyében munkát vállaló pályakezdő diplomásoknak.

II. táblázat

Gyógyszerészek és asszisztensek számának alakulása alapítástól 1984-ig

Év	Gyógyszerészek	Asszisztensek	Gyógyszerész — asszisztens — arány
1950	87	—	—
1960	119	—	—
1970	132	145	1 : 1,10
1978	140	324	1 : 2,31
1979	138	371	1 : 2,69
1980	138	386	1 : 2,80
1981	141	392	1 : 2,78
1982	143	371	1 : 2,59
1983	138	397	1 : 2,88
1984	146	419	1 : 2,87

III. táblázat

Leterhelési mutatók

Év	Egy gyógyszerészre eső havi forgalom Ft		Eltérés %-ban
	Országos	Szabolcs-Szatmár megye	
1978	50 304	55 892	+11,10
1984	77 788	88 416	+13,66

Gyógyszerészeink fokozott leterhelését mutatja a III. táblázat. Az egy gyógyszerészre eső havi forgalom 1984-ben 13,66%-kal magasabb az országos átlagnál. Csak Komárom és Pest megye gyógyszerészeinek leterhelése nagyobb. Torz képet kapnánk, ha nem vennénk figyelembe, hogy 1978. és 1984. között az asszisztensek száma 324-ről 419-re nőtt. Ez 29,32%-os asszisztens-létszámnövekedés. A gyógyszerész-asszisztens arány az 1978. évi 1 : 2,31-ről 1984-ben 1 : 2,87-re nőtt. Az országos arány ebben az évben 1 : 1,89. Ezt figyelembe véve az egy gyógyszerész + asszisztensre eső havi forgalom tekintetében az országosnál már jóval kedvezőbb ez a mutató. Az 1984. évi országos átlag 26,901 Ft, a megyei 21,623 Ft (80,38%). Ezzel a Gyógyszertári Központok sorrendjében a 19. ek vagyunk. Az asszisztensek számának évről-évre történő emelése valamit enyhít a gyógyszerészhiányon. Kérdés, hogy a további asszisztensi létszám növelése nem megy-e a szakmai munka színvonalának rovására. Ezért és a gazdasági szabályozók alakulása miatt sem célszerű az asszisztensek számának további növelése.

A gyógyszerészek beosztását nemek szerinti bontásban a IV. táblázat tartalmazza. A táblázatból kitűnik, hogy a 146 gyógyszerészből 82 fő vezető- és v. helyettesi beosztásban dolgozik, ami az összlétszámnak 56%-a. A vezető állásokon majdnem fele-fele arányban osztoznak a nők és a férfiak. Annál nagyobb a különbség az azonos nemű belüli arányban. Amíg a férfiak 90%-a vezető állásban dolgozik, addig a nőknek csak 42%-a.

IV. táblázat

Gyógyszerészek beosztása nemek szerinti bontásban (1984. dec. 31.)

Beosztás	Férfi		Nő		Összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%
Vezető és vezető-helyettes	38	90	44	42	82	56
Beosztott	4	10	60	58	64	44
Összesen:	42	100	104	100	146	100

Az asszisztensek létszámának alakulásáról a II. táblázat nyújt áttekintést.

A vállalati beralap felhasználást és a bérszínvonal változást a X. táblázat adatai mutatják. Az évenkénti bérfelvezetések alkalmával a központilag biztosított kedvezményes mértéken felül is emeltük a béreket 1980—1984 között, évenként átlagosan 5%-kal. A vállalati bérköltség ezen időszak alatt 27,41%-kal emelkedett.

Bérszínvonalunk változását és az országos adaktól való eltérését a XI. táblázat mutatja, mely szerint a megyei bérszínvonal növekedési üteme kisebb az országos átlagnál (megyei: 161,10%, országos: 163,57%).

A megyei bérszínvonal 1984. évben 93,40%-a az országos átlagnak. Ez a megyék sorrendjében a 19. helyet jelenti. Az országos átlagnál alacsonyabb bérszínvonalat az átlagnál nagyobb asszisztensi létszám arány magyarázza.

Jóval kedvezőbb képet mutat a XII. táblázat a gyógyszerértárvezetők és helyettesek évi átlagbérére az országos adatokhoz viszonyítva. Itt a Központok sorrendjében az 1. helyen állunk. A XIII. táblázat adataiból kitűnik, hogy a beosztott gyógyszerészek évi átlagbére tekintetében a Központok sorrendjében a 3. helyen állunk. A XIV. táblázat a gyógyszerészek havi átlagbérére mutatja az 1980—1984 közötti éveket.

1984-ben az okleveles asszisztensek és az asszisztensjelöltek évi átlagbére tekintetében a Központok sorrendjében a 14. ill. 16. helyen állunk.

Oktatás, továbbképzés, egészségnevelés

Örvendetesen nő évről-évre a szakgyógyszerészek száma, ami az egyre magasabb szintű gyógyszerellátás egyik alapja. A szakgyógyszerészi képesítés megszerzését nemcsak a szakgyógyszerészi pótlék serkenti, hanem az itt dolgozók szakmaszeretete

és szakmai igényessége is. 1984-ben a gyógyszerészeinknek már 68%-a szakgyógyszerész. Szakonkénti megoszlásukat a V. táblázat mutatja. Az asszisztensek képzési, továbbképzési adatait a IX. táblázat tartalmazza.

Megyénk távol van a tudományos centrumoktól, ezért a szakvizsgázók döntő többsége a hálózati gyógyszerészek számára legkönnyebben elérhető „Gyógyszerellátás és gyógyszerügyi szervezés” szakot választotta. A vizsga előttálló 27 szakgyógyszerész-jelölt szintén ezt a szakképesítést kívánja megszerezni.

Az egészségügyi felvilágosító tevékenység évről-évre történő növelését és a szakmai munka minőségének javítását nagymértékben elősegítette a szocialista brigádmozgalom.

Megyénk gyógyszerészeinek tudományos munkáját és egészségügyi felvilágosító tevékenységét a VI. táblázat összegezi.

V. táblázat
Szakgyógyszerészek szakonkénti megoszlása (1984. dec. 31.)

Szak	Gyógyszer-tári Központ gyógy- szerésze	Intézeti gyógy- szerész
Toxicológia	4	1
Gyógyszerellenőrzés	2	—
Gyógyszerhatástan	4	—
Gyógyszertechnológia	1	3
Farmakognózi	1	—
Mikrobiológia	—	1
Gyógyszerellátás és gyógyszerügyi szervezés	88	3
Összesen	100	8

VI. táblázat
A Szabolcs-Szatmár megyei gyógyszerészek tudományos munkájáról és egészségnevelési tevékenységéről

Tevékenység megnevezése	1982	1983
Országos vagy tájlellgű rendezvény	0	0
Előadóülések vendégladókkal	4	6
Előadóülések saját előadókkal	10	5
Rozsnyay előadói verseny	2	2
Alkotó Ifjúság pályázat	0	3
Publikációs előadás	3	0
Továbbképző előadás	8	9
Eü. felvilágosító előadás	27	32
Tudományos közlemény	3	1
Pályázatokon való részvétel	1	4
Referátum	3	4
Szakmai továbbképzés	48	50
Szakgyógyszerészi képesítés	8	12
Doktorátusok száma	1	1
Kiváló Ifjú Gyógyszerész pályázat	0	4
Telefondoktor szolgáltatás (évi hívásszám)	13 425	14 328
Házipatika ellenőrzés	956	1 048
Eü. felvilágosító plakát	12	14
Kiküldetések belföldi rendezvényre	29	13
Társadalmi funkció (Pártvezetőség, Tanács, HNF, VK) stb. (fő)	80	80

VII. táblázat
Szabolcs-Szatmár megyei gyógyszerészek társadalmi tevékenysége (1984)

Közéleti funkció megnevezése	Fő
Országos Béketanács tagja	1
Eü. Állandó Bizottságban tag	1
Megyei Béke Bizottság tagja	1
Tanács tag	4
HNF vezetőségi tag	13
Pártfunkció	4
Vöröskeresztes titkár, VK elnök	6
MHSZ-titkár	1
TIT-tag	4
Közművelődési Társulat elnöke	2
Sportelnök	2
Vállalati SZB-tag	7
Egyéb közéleti, társadalmi tevékenység	34
Összesen:	80

VIII. táblázat
Gyógyszerminuták eredménye

Minősítés	1980		1981		1982		1983	
	db	%	db	%	db	%	db	%
Megfelelő	339	84,96	355	88,75	368	90,64	353	91,45
Elfogadható	32	8,02	25	6,25	14	3,45	19	4,92
Nem megfelelő	28	7,02	20	5,00	24	5,91	14	3,63
Összesen	399	100	400	100	406	100	386	100

IX. táblázat
Gyógyszertári asszisztensek képzési adatai

	1980	1981	1982	1983	1984	
Asszisztens alapképzés beiskolázás (fő)		43	64	92	82	67
Assz. oklevelet szerzett (fő)		51	22	0	46	35
Assz. továbbképzésen résztvevő (fő)		78	86	92	82	48
Szakasszisztens tanfolyamot végzett (fő)		12	12	13	7	11
Szakasszisztensek száma (fő)		51	63	75	81	92
Gyógyszerkiadással megbízott asszisztensek száma (fő)		106	94	81	74	64

X. táblázat
Bérek

Év	Bérlalap- felhasználás eFt-ban	Bérszínvonal Ft/fő/év
1980	36 714	40 252
1981	38 560	42 188
1982	41 408	44 477
1983	44 261*	45 871**
1984	50 654	51 285

* Tényleges: 44 491 e Ft

** Tényleges: 49 351 Ft/fő/év

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság megyei Szervezetének és az Asszisztens Szakcsoport tevékenysége

A tudományos élet fő szervezője a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Szabolcs-Szatmár megyei Szervezete. Az évi 5—6 társasági ülés alkalmával az utóbbi években vendégünk volt a két Gyógyszerésztudományi Kar több professzora, oktatója, akik értékes, színvonalas előadásaikon ismertették a gyógyszerésztudomány legújabb eredményeit. Jól bevált gyakorlat, hogy a Rozsnyay Mátyás Emlékverseny előkelő helyezést elért előadóit meghívjuk a társasági ülésekre. A MGYT helyi szervezetének keretén belül, a fiatal gyógyszerészek szakmai munkájának segítésére, problémáik megvitatására 1983-ban megalakult a Fiatal Gyógyszerészek Fóruma. A gyógyszerészhiány, a sok helyettesítés, a pályakezdés gondjai hátráltatják a fiatalok még aktívabb bekapcsolódását a tudományos, társadalmi életbe.

Az asszisztensek szakmai, tudományos munkáját az 1966-ban megalakult Asszisztens Szakcsoport szervezi, irányítja. 1971-ben Nyíregyházán rendezte meg a szakcsoport a megyék szakcsoportjainak országos nagygyűlését. Az Asszisztens Előadói Verseny 1972-ben történő létrehozásától kezdve minden versenyen részt vettek a megye asszisztensei. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Asszisztens Szakcsoporttal rendszeresen, évente megrendezett találkozók során jó kapcsolatot építettek ki.

Egyéb társadalmi tevékenység

Megyénkben a gyógyszerészek több mint 60%-ának van egy vagy több társadalmi funkciója. 80 gyógyszerészünk 126 társadalmi funkciót lát el, közmegelegedésre. A skála igen széles: községi tanácsagtól országos szerv tagjáig terjed. Gyógyszerészeink társadalmi tevékenységéről a VII. táblázat ad felvilágosítást.

Szakmai ellenőrző tevékenység

A biztonságos gyógyszerellátás alapvető követelménye, hogy a beteg az orvosi vényeket bárhol váltsa is be az országban, a kapott gyógyszerek minősége, kiszerezése egyforma legyen. Ezt hivatott biztosítani a rendszeres gyógyszerellenőrzés. A mintavételezés a főgyógyszerész közvetlen irányítása alatt működő Szakfelügyeleti Osztály egyik igen fontos feladata. A mintavételezések eredményét a VIII. táblázat mutatja.

Gyógyszerforgalom

Gyógyszerforgalmunk az 1960. évi 55,026 eFt-ról 1970-re 157,031 eFt-ra nőtt. A növekedés közel háromszoros. Az 1978 és 1984 év közötti részletesebb forgalomkimutatást a XV. táblázat tartalmazza. Gyógyszerforgalmunk 1978—1984 között közel 50 millió Ft-tal emelkedett. Ez 52,5%-os forgalomnövekedést jelent.

Az egy megyei lakosra jutó gyógyszer fogyasztás az 1978. évi 163,67 Ft-tól 1983 évben 243,12 Ft-ra nőtt. Az országos átlag ezen időszak alatt 191,72 Ft-ról 293,75 Ft-ra emelkedett. Az országos növekedés 53,22%-os, a megyei 48,54%-os.

XI. táblázat

Bérszínvonal változása az országos adatokhoz viszonyítva (Ft/fő/év)

Év	Bérszínvonal		Eltérés %-a	Megyék sorrendjében
	Országos	Szabolcs-Sz. megye		
1977	33 569	31 835	94,83	17.
1984	54 908	51 285	93,40	19.
Index	163,57	161,10		

XII. táblázat

Gyógyszertárvezetők és helyettesek évi átlagbére az országos átlaghoz viszonyítva (Ft/fő)

Év	Bérszínvonal		Eltérés %-a	Megyék sorrendjében
	Országos átlag	Szabolcs-Sz. megye		
1977	62 762	66 526	106,00	5.
1984	100 380	109 897	109,48	1.
Index	159,94	165,19		

XIII. táblázat

Beosztott gyógyszerészek évi átlagbére az országos adatokhoz viszonyítva (Ft/fő)

Év	Bérszínvonal		Eltérés %-a	Megyék Sorrendjében
	Országos átlag	Szabolcs-Sz. megye		
1977	47 113	50 680	107,57	3.
1984	75 079	79 088	105,34	3.
Index	159,30	156,05		

XIV. táblázat

Gyógyszerészek havi átlagbére 1980—1984 (Ft/fő)

Év	Bérszínvonal			
	Vezetők Ft	Helyettesek Ft	Beosztottak Ft	Együtt Ft
1980	7012	6247	4890	6050
1981	7424	6794	5228	6482
1982	8003	7465	5366	6945
1983	8475	6783	5646	6968
1984	9200	8535	6591	8108

XV. táblázat

Gyógyszerforgalom alakulása 1978—1984 között

Évek	Bérszínvonal		Halmozott
	Évi gyógyszerforgalom ezer Ft-ban	Növekedés %-a az előző évhez	
1978	93 899	—	—
1979	100 770	7,3	7,3
1980	114 371	13,5	21,2
1981	121 406	6,2	29,3
1982	129 326	6,5	37,7
1983	142 470	10,2	51,7
1984	143 233	0,5	52,5

XVI. táblázat

Fejlesztési források 1965—1984 eFt-ban

Források	Bérszínvonal		
	1965—1974	1975—1984	1965—1984
Saját erő	21 826	59 681	81 507
Tanácsi támogatás	9 163	24 300	33 463
Állami támogatás	0	20 878	20 878
Hitel	0	19 600	19 600
Összesen	30 989	124 459	155 448

Az egy megyei lakosra jutó embergyógyászati specialitások forgalma az 1978. évi 90,92 Ft-ról 1983. évben 131,94 Ft-ra nőtt. Az országos növekedési ütem 44,62%-os, a megyei 45,12%-os. A megyék sorrendjében ez a 19. helyet jelenti. Az egy lakosra jutó magisztrális forgalom a megyében 11,80 Ft-ról 14,69 Ft-ra nőtt (+24,49%). Az országos átlag ezen időszak alatt 13,40 Ft-ról 17,82 Ft-ra nőtt (+32,99%). Itt a Gyógyszertári Központok sorrendjében a 12. helyen állunk.

Az állatgyógyászati cikkek 1983. évi forgalmában a Központok sorrendjében az utolsó helyen állunk, tekintettel arra, hogy a megye mezőgazdasági területe inkább növény- és gyümölcstermesztésre, mint állattartásra alkalmas.

Hálózatfejlesztés

A lakosság megfelelő gyógyszerellátáshoz mennyiségben és összetételben is megfelelő gyógyszerkészlet mellett a korszerű gyógyszertárak is elengedhetetlenek. A Központ alakulásakor ebből a szempontból is súlyos örökséget kapott. A patikáknak sem a műszaki állapota, sem a területi eloszlásuk nem volt megfelelő. Emiatt nagyarányú átszervezésre és korszerűsítésre volt szükség. A *XVI. táblázat* adataiból leolvashatjuk az 1965. és 1984. közötti gyógyszertárfejlesztések mértékét eFt-ban. 1975—1984. közötti tíz évben négyszer annyit fordítottunk gyógyszertárak építésére, mint az előző tíz évben. Fenntartási költségekre ezen idő alatt 58671 eFt-ot használtunk fel.

XVII. táblázat

Szabolcs-Szatmár megye gyógyszertárainak állapota 1985. jan. 15-én

Gyógyszertárak állapota	<i>XVII. táblázat</i>			
	A	B	C	D
Gyógyszertárak állapota				
Gyógyszertárak száma	4	38	16	16

A = 1965 utáni új létesítmény

B = 1965 utáni rekonstrukció

C = 1965 óta nem rekonstruált, de elfogadható állapotú

D = a gyógyszertár rekonstrukcióra szorult

A *XVII. táblázat* a Szabolcs-Szatmár megyei gyógyszertárak állapotát mutatja. Az utóbbi évek fejlesztésének eredményeképpen sokat javult a gyógyszertárak műszaki színvonala. Ennek ellenére még mindig sok gyógyszertár szorulna korszerűsítésre, bővítésre és teljes rekonstrukcióra. A nagyarányú fejlesztéseket és az új patikák építését az is indokolja, hogy még mindig több az egy gyógyszertárra eső lakosság az országos vidéki átlagnál. 1983-ban a megyében egy gyógyszertárra átlag 8139 lakos jutott, ezzel szemben az országos vidéki átlag 6843 lakos/gyógyszertár volt. Az országban csak Budapesten jut több lakos egy gyógyszertárra (10 218 fő). 1984-ben Nyíregyházán átadásra került a Ságvári telepi új, korszerű gyógyszertár. A régi helyett két új patika épül még Tiszavasváriban, egy-egy Fehérgyarmaton, Tyukodon és Apa-

gyon. Új gyógyszertár épül Leveleken. Növeli a gyógyszertárak számát a Központ régi épületében kialakított gyógyszertár, mely az állatgyógyászati készítmények, premixek forgalmazására specializálódott. A patikák területi elosztása sem megfelelő. Például: Nyíregyháza lakossága 1945 óta több mint kétszeresére nőtt, de a gyógyszertárak száma 9-ről csak 12-re emelkedett; egy nyíregyházi gyógyszertárra több mint 10 ezer lakos jut. A megye keleti, beregi, szatmári és a Nyírség délkeleti részén is kevés a gyógyszertár. A legrosszabbul ellátott települések gyógyszerellátását hivatott javítani a Mátészalka körzetében bevezetett postai közvetítő szolgálat. A kisebb népességű települések ellátását a kézigyógyszertárak hálózata javítja. 1984. december 31-i adataink szerint 27 körzeti orvos lát el ilyen feladatot.

Gazdálkodási mutatók

Az összes árbevétel, az összes ráfordítás valamint a nyereség alakulását az 1978—1984 közötti években a *XVIII. táblázat* mutatja. A nyereség — összes árbevétel aránya Központunknál 1978-ban 13,94% volt, amely 1984-re 6,78%-ra csökkent.

XVIII. táblázat

Gazdasági mutatók (eFt-ban)

Év	Összes bevétel	Összes ráfordítás	Összes ráfordítás az árbevétel %-ában	Nyereség
1978	177 428	152 703	86,06	24 725
1979	191 041	168 478	88,19	22 563
1980	202 782	181 029	89,27	21 753
1981	217 443	191 301	87,98	26 142
1982	227 850	206 768	90,75	21 082
1983	252 385	226 030	89,56	26 355
1984	254 266	237 018	93,22	17 248

A vizsgált időszak alatt a forgalom 52,5%-kal bővült, az összes ráfordítás 55,22%-kal emelkedett. A forgalom növekedését meghaladta az összes ráfordítás emelkedése. 1984-ben a forgalom bővülését már 93,22%-ban követte a ráfordítás, amely már a gazdaságos működés alsó határán van.

Szocialista brigádmozgalom

Központunknál 1974-ben, április 4-e tiszteletére alakult első ízben 12 munkabrigád, 166 fővel. A brigádmozgalom évről-évre történő fejlődéséről, valamint a brigádok részére kiosztott pénzjutal-

XIX. táblázat

Szocialista brigádmozgalom

Elért fokozat	1977	1980	1983	1984
Bronz	3	2	3	1
Ezüst	0	0	5	8
Arany	0	4	3	4
Vállalat kiváló				
Brigádja	0	0	1	1
Pénzjutalom (Ft)	22 500	85 400	141 450	196 000

makról a XIX. táblázat ad felvilágosítást. Főként brigádtagok vettek részt az országos és megyei szakmai előadóversenyeken, rendezvényeken és pályázatokon. A brigádok társadalmi tevékenysége is jelentős; aktívan bekapcsolódnak a városi, községi, párt, KISZ, Vöröskereszt, Nótanács, HNF munkájába továbbá óvodákat, iskolákat, szociális otthonokat, állami gondozott gyerekeket és idős embereket patronálnak. A szocialista brigáddal működő munkahelyeken érezhetően javult a szakmai munka színvonala is.

Szociálpolitika

1983-ban 139 eFt különféle segélyben részesültek dolgozóink. Üdültetési költségekre 112 e Ft-ot használtunk fel. 1983-ban 170 fő — alig több, mint a foglalkoztatottak egyhatoda — részesült vállalati üdültetésben. Évről-évre visszatérő gond, hogy nagyon kevés a fődényre szóló beutaló jegyek száma. Ennek ellensúlyozására Balatonalmádiiban, Hajdúszoboszlón és Miskolc-Tapolcán bérlünk nyaralót, illetve faházat. Így további 130—150 fő részesíthető vállalati üdültetésben. Az üzemi étkeztetéshez a vállalati hozzájárulás 9 Ft/nap. 1985-ben várhatóan 3876 eFt-ot használunk fel jóléti célokra.

Központunk telephelyén több célra is használható füves pálya van, ahol a nagy népszerűségnek örvendő sportnapokat is rendezzük. Az irodaszárnyban levő, jól felszerelt Ifjúsági Klubban tartják színvonalas rendezvényeiket a KISZ fiatalok.

1975-ben Eü. miniszteri Dícséretben részesült Központunk, ill. 1979-ben a „Kiváló Gyógyszertári Központ” címet is elnyertük.

A megyénk gyógyszerellátásában felvázolt gondok hasonlóak a legtöbb testvérállalat problémáihoz, legfeljebb mértékében térnek el azoktól. Az itt dolgozó gyógyszerészek a nagyfokú gyógyszerészhány miatt rájuk háruló többlet munkát úgy végzik — e valós gondok ellenére is — hogy hivatástudattal átitatott munkájukkal kivívták az itt élő lakosság megbecsülését, s szerény eredményeikkel hozzájárultak a szocialista egészségügy fejlődéséhez.

IRODALOM

1. A Szabolcs-Szatmár megyei Tanács Gyógyszertári Központja jelentéseinek, mérlegbeszámolóinak vonatkozó évi adatai. — 2. Ifj. Mennert Ödön: Szabolcs vármegye gyógyszerertári hálózatának kialakulása 1648-tól 1950-ig (Doktori disszertáció). — 3. Az Egészségügyi Minisztérium adatgyűjtései: A Gyógyszertári Központok statisztikai és mérlegbeszámoló összesített adatai a vonatkozó időszakban.

T. Horvát: *Положение снабжения лекарственными препаратами в области Саболч-Сатмар*

Авторы занимаются созданием аптечного центра одной из больших областей Венгрии его организацией, личным составом, состоянием принадлежащих к нему аптек; о результатах и заботах, далее о жизни областной организации Общества Венгерских Фармацевтов. Материал содержащий цифровые данные истинно раскрывает те проблемы, которые особенно и индивидуальным образом проявляются в области Саболч-Сатмар; отражает то стремление, чтобы по возможности уменьшили или прекратили отсталость от средних значений страны, проявляющаяся по отдельным аспектам.

T. Horváth: *The present situation of drug supply in the county Szabolcs-Szatmár*

An introduction is given on the organisation of the pharmaceutical center of one of the largest county of Hungary, on its organisational construction and personal composition as well as on the present condition of pharmacies belonging to it. A survey is given on their results and troubles as well as on the activity of the county organisation of the Hungarian Pharmaceutical Society. This material, completed with numerical data, presents frankly the problems, which appear in the county Szabolcs-Szatmár in a special manner. It shows the intention to diminish and eliminate the backwardness in some aspects in relation to the whole country as far as possible.

T. Horváth: *Über die Lage der Arzneiversorgung im Komitat Szabolcs-Szatmár*

Berichtet wird über die Konstitution des pharmazeutischen Zentrums eines großen Komitats von Ungarn, über seinen organisatorischen Aufbau, personelle Zusammensetzung, den Zustand, die Ergebnisse und Sorgen der dazugehörenden Apotheken sowie über das Leben der Komitatsorganisation der Ungarischen Pharmazeutischen Gesellschaft. Das auch zahlenmäßige Daten enthaltende Material weist aufrichtig, der Realität entsprechend auf jene Probleme hin, die sich im Komitat Szabolcs-Szatmár auf besondere und individuelle Weise in der Arzneiversorgung melden. In der Arbeit widerspiegelt sich auch die Absicht, daß der in einzelnen Beziehungen beobachtbare Rückstand vom Landesdurchschnitt den Möglichkeiten gemäß verringert bzw. behoben werde.

★ *Resumo en Esperanto:*

T. Horváth: *La situacio de la medikamentprovizado en Komitato Szabolcs-Szatmár*

La aŭtoro raportas pri la fondiĝo de apoteka centro de unu el la grandaj komitatoj de Hungario, pri ĝia organiza strukturo, personara kunmeto, pri la stato de apotekoj apartenantaj al ĝi, pri iliaj rezultoj kaj zorgoj, krome pri la vivo de la komitata organizo de la Hungara Farmacia Asocio. La materialo — provizita per nombrecaj indikoj — en sia realeco sincere malkaŝas tiujn problemojn, kiuj aperas en Komitato Szabolcs-Szatmár speciale kaj unike en la medikamentprovizado de la komitato, ĝi respegulas tiun strebodon, ke oni laŭeble malgrandigu aŭ ĉesigu la postreston — kiu montriĝas en certaj interrilatoj — post la landa meznumero.

(Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács Gyógyszertári Központja, Nyíregyháza Csallóköz S/A, és 1774 sz. gyógyszertár Nyíregyháza, Felszabadulás u. 3. — 4400)

Érkezett: 1985. július 18.